

Sygn. akt I ACa 203/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 stycznia 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSA Wiesława Kuberska (spr.)

Sędziowie: SA Anna Beniak

SA Joanna Walentkiewicz – Witkowska

Protokolant: sekr. sąd. Bartosz Kędziora

po rozpoznaniu w dniu 28 stycznia 2020 r. w Łodzi na rozprawie

sprawy z powództwa S. R.

przeciwko J. R.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 20 grudnia 2018 r. sygn. akt II C 1270/17

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od S. R. na rzecz J. R. kwotę 4.050 (cztery tysiące pięćdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym;**

3. **przyznaje i nakazuje wypłacić ze Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Ł. na rzecz adwokata A. Ś., prowadzącej Kancelarię Adwokacką w Ł., kwotę 3.321 (trzy tysiące trzysta dwadzieścia jeden) zł brutto tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.**

Sygn. akt I ACa 203/19

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z 20 grudnia 2018 r. Sąd Okręgowy w Łodzi, w sprawie z powództwa S. R. przeciwko J. R. o zapłatę, oddalił powództwo (pkt 1) oraz zasądził od powoda na rzecz pozwanej kwotę 3.617 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego (pkt 2)

(wyrok – k. 431).

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł na ustaleniach, które Sąd Apelacyjny w całości podzielił i przyjął za własne. Podstawą rekonstrukcji stanu faktycznego sprawy były dowody w postaci dokumentów, zeznań pozwanej oraz świadków. Z uwagi na to, że powód nie stawiał się na termin rozprawy wyznaczonej w celu przesłuchania stron, na którą był wezwany do osobistego stawiennictwa i nie usprawiedliwił swojej nieobecności, nie doszło do jego

przesłuchania. Sąd nie uwzględnił wniosku pełnomocnika powoda o odroczenie rozprawy, gdyż nie uzyskał żadnych informacji, które mogłyby pozwolić na uznanie, że nieobecność powoda może być wywołana przyczyną od niego niezależną. Ustalając stan faktyczny, Sąd Okręgowy oddalił wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu budownictwa na okoliczność wysokości nakładów poczynionych przez powoda na nieruchomości położoną w A. przy ul. (...), w tym wartości prac wykonanych przez niego osobiście, stwierdzając że nie będzie on miał istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, a jego uwzględnienie doprowadzi do przewlekłości postępowania.

W ocenie Sądu Okręgowego powództwo zawierające żądanie zapłaty kwoty 180.000 zł z tytułu nakładów poczynionych przez powoda na wskazaną nieruchomość nie zasługiwało na uwzględnienie. Nie zostało bowiem udowodnione, by w okresie, w którym pozwana była jej właścicielką (do 23 stycznia 2007 r.), powód dokonywał jakichkolwiek nakładów finansowych z przeznaczeniem na prowadzoną na tej nieruchomości budowę - wydruki z przelewów, jakich dokonywał na rachunek bankowy pozwanej pochodziły z późniejszego okresu. Ze zgromadzonego materiału dowodowego nie wynikało przy tym, by powód nabył w tym czasie jakiegokolwiek materiały budowlane, które zostałyby wykorzystane przy budowie domu. Wszystkie faktury na zakup takich materiałów były wystawione bądź na pozwaną, bądź na jej dzieci. Jedyne faktury, na których jako nabywca został wskazany powód pochodziły z 2009 r. i dotyczyły zakupu materiałów do ocieplenia budynku na nieruchomości stanowiącej własność jego syna. Żądań pozwu nie uzasadniała nadto okoliczność wykonywania przez powoda w omawianym okresie pewnych prac budowlanych na nieruchomości. Sąd Okręgowy uznał tego rodzaju nakłady za wynik uzgodnień stron wpisanych w zamiar podarowania nieruchomości dzieciom pozwanej i urządzenia na niej centrum życiowego stron, do których przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu nie mogły mieć zastosowania. Roszczenia odniesione do okresu po dokonaniu przez pozwaną darowizny nieruchomości na rzecz jej syna zostały natomiast uznane za skierowane do niewłaściwego adresata, którym pozwana jako osoba nie uzyskująca wówczas żadnych korzyści ze strony powoda być nie mogła. W wyniku oddalenia powództwa Sąd Okręgowy orzekł o kosztach procesu z zastosowaniem art. 98 k.p.c.

(uzasadnienie zaskarżonego wyroku – k. 432 – 436).

Powód zaskarżył opisany wyrok w całości apelacją opartą na zarzutach naruszenia następujących przepisów:

- art. 233 § 1 k.p.c. wskutek braku wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego i poczynienia błędnych ustaleń faktycznych, wrażliwych się w:

- błędnym przyjęciu przez Sąd I instancji, że powód nie może dochodzić zwrotu nakładów na nieruchomość położoną w A. przy ul. (...) za okres od 1 stycznia 2005 r. do 23 stycznia 2007 r. (okres, gdy pozwana była właścicielką tej nieruchomości), bowiem czynił je po to, aby móc na tej nieruchomości zamieszkać razem z pozwaną, co nie może stanowić wyłączenia możliwości dochodzenia zwrotu nakładów, które były czynione z majątku osobistego powoda na majątek osobisty pozwanej,
- niezasadnym przyjęciu przez Sąd I instancji, że powód nie może dochodzić zwrotu nakładów na nieruchomość położoną w A. przy ul. (...) za okres od 24 stycznia 2007 r. do 31 grudnia 2016 r., bowiem pozwana nie była już właścicielką tej nieruchomości w sytuacji, gdy powód o tej okoliczności nie wiedział,

- art. 217 § 1 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. w zw. z art. 232 k.p.c. poprzez oddalenie wniosku dowodowego powoda o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu budownictwa i wyceny nieruchomości, który po zapoznaniu się z aktami sprawy i uwzględnieniu zakresu prac wykonywanych przez powoda na nieruchomości

położonej w A. przy ul. (...) wypowiedziałby się o ile wzrosła wartość rynkowa nieruchomości po dokonaniu nakładów przez powoda.

W konkluzji skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku zgodnie z treścią oddalonego powództwa, ewentualnie zaś o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, a także o zasądzenie kosztów pomocy prawnej udzielonej skarżącemu z urzędu za obie instancje

(apelacja – k. 442 – 447).

Pozwana w odpowiedzi na apelację wniosła o jej oddalenie oraz zwrot kosztów, które poniosła na tym etapie sporu (k. 451 – 457).

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Wywieziona w tej sprawie apelacja nie dostarczyła argumentów mogących podważyć ocenę leżącą u podstaw oddalenia powództwa.

Niezależnie od rodzaju możliwej do przyjęcia kwalifikacji prawnej roszczeń powoda, która nawet przez Sąd Okręgowy wobec ogólnikowego charakteru twierdzeń podniesionych w pozwie nie została określona, zasadniczym jego obowiązkiem w tym postępowaniu było wykazanie faktu poczynienia w zakreślonym przez niego przedziale czasowym, tj. od 1 stycznia 2005 r. do 31 grudnia 2016 r., z korzyścią dla pozwanej nakładów na nieruchomość położoną w A. przy ul. (...), czemu nie sprostał. Nie może bowiem budzić wątpliwości, że roszczenia te w części obejmującej okres po dniu 23 stycznia 2007 r. nie mogły być kierowane pod adresem pozwanej, która z mocy dokonanej wówczas darowizny na rzecz syna przestała być jej właścicielką. Fakt zawarcia tej umowy został przesądzony w świetle obiektywnego dowodu z dokumentu w postaci aktu notarialnego, sprawiając że kwestia ewentualnej niewiedzy powoda w tym przedmiocie nie mogła mieć żadnego znaczenia i nie wymagała szczególnie wnikliwej analizy, choć nie sposób nie zgodzić się z Sądem Okręgowym, że nie została dostatecznie wykazana. Równie jednoznaczna pozostaje ocena roszczeń odniesionych do okresu sprzed tej daty, jako że zaofiarowany przez powoda materiał dowodowy nie wskazuje na to, by poczynił w tym czasie jakiegokolwiek nakłady finansowe bądź rzeczowe na nieruchomość. Skarżący nie zakwestionował zresztą ustaleń, z których wynikało, że przedłożone przez niego wydruki przelewów były opatrzone późniejszą datą, a faktury na zakup materiałów budowlanych nie zostały wystawione na jego nazwisko. Ujawniona na tle zebranych dowodów okoliczność podjęcia przez powoda pewnych robót w trakcie budowy domu nie uprawniała go natomiast do wystąpienia z niniejszymi żądaniem. Po pierwsze znamienne jest to, że powód nie sprecyzował zakresu tych prac, co było niezbędne wobec ustaleń obrazujących udział innych osób w ich wykonywaniu. Po drugie nie dostarczył podstaw do przyjęcia, że mogły one istotnie zawyżyć wartość nieruchomości przy uwzględnieniu możliwego czasu ich wykonywania przypadającego na cztery miesiące od momentu rozpoczęcia budowy w dniu 6 maja 2005 r. do chwili jego wyjazdu do Hiszpanii we wrześniu 2005 r. na okres ponad trzech lat. Po trzecie zaś nie zdołał podważyć dotychczasowych wniosków, że prace te wykonywał z myślą o własnych korzyściach w związku z planem zawarcia małżeństwa z pozwaną i osiedlenia się na przedmiotowej nieruchomości. Jego aktualne twierdzenia, że nie miał pewności co do możliwości przyszłego zamieszkania na tej nieruchomości nie były przekonujące, a przy tym nie wydaje się logiczne, by w warunkach pozostawania w bliskich relacjach z pozwaną i szykowania się do wspólnego życia z nią podejmował się takiego trudu interesownie.

W tej sytuacji odstąpienie od działań służących pozyskaniu wiadomości specjalnych w celu oszacowania o ile wzrosła wartość rynkowa nieruchomości

w omawianym czasie było oczywiście usprawiedliwione. Dowód z opinii biegłego mógłby być przydatny tylko wtedy, gdyby został dowiedziony fakt poczynienia przez powoda nakładów, których beneficjentką była pozwana, a do tego nie

doszło. Co za tym idzie, pozbawione racjonalności byłoby wyliczanie potencjalnie należnej kwoty, gdy z samej zasady ona się nie należała.

Z tych wszystkich względów Sąd Apelacyjny po myśli art. 385 k.p.c. oddalił przedstawioną apelację, uznając ją za przejaw nieuzasadnionej krytyki objętego nią orzeczenia, a o kosztach postępowania orzekł zgodnie z regułą wyrażoną w art. 98 k.p.c. przy zastosowaniu stawki z § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 in principio rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U.2015.1800). W tym zakresie Sąd Apelacyjny miał na uwadze, że skarżący kontestując zapadły wyrok, przeniósł niniejszy spór do instancji odwoławczej, czym naraził pozwaną na związane z tym koszty wynagrodzenia reprezentującego jej interesy pełnomocnika i o ile we wstępnej fazie postępowania mógł nie mieć orientacji odnośnie tego, czy jego roszczenie jest zasadne, o tyle wobec szczegółowego uzasadnienia przyczyn jego oddalenia, wniesienie środka odwoławczego winien poprzedzić daleko idącą rozważą, której brak musiał się spotkać z konsekwencjami finansowymi.

Wynagrodzenie za pomoc prawną udzieloną powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym Sąd Apelacyjny przyznał stosownie do § 8 pkt 6 w zw. z § 16 ust. 1 pkt 2 in principio w zw. z § 4 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U.2019.18 t.j.), dostrzegając brak rozliczenia kosztów tego wynagrodzenia za pierwszą instancję, jednakże bez możliwości jego uzupełnienia, które wymagało zgłoszenia już w tamtej fazie postępowania stosownego wniosku.